

der hun ogen gekapt: halverwege de volgende eeuw kan het regenwoud, dat nog zoveel onbekende schatten in zich bergt, verdwenen zijn. En dat zou jammer zijn, want de verscheidenheid aan soorten – de ‘biodiversiteit’ – is van groot belang voor de mens.

Hoogmoed: “Je weet niet wat de biodiversiteit ons nog kan bieden. Wel negentig procent van onze voeding is afkomstig van een kleine vijftien gewassen. Terwijl er iets van 250.000 soorten planten op de wereld zijn. Om een voorbeeld te noemen: pas een jaar of zes geleden werd er in Mexico een wilde variant van de maïs ontdekt die meerjarig is. Gewone maïs is eenjarig en moet dus na de oogst worden omgeploegd. Die overblijvende maïs kon worden gekruist met de commerciële maïs. Dat levert miljoenen op. Planten produceren ook nuttige chemische stoffen voor medicijnen. Beesten kunnen dat ook: van huidgif van padden wordt een hartstimulant gemaakt. Het gevaar is dat we nu al dingen weggooien voor we weten wat voor belang die voor ons kunnen hebben.”

Het leven in het regenwoud wordt niet alleen bedreigd door grootscha-

WITHO WORMS

lig kappen. Ook geknoei met onderdelen van biologische ketens kan verstrekkende gevolgen hebben. Hoogmoed: “Die diversiteit maakt deel uit van een functionerend systeem, de aarde. Als je daar ongelimiteerd radertjes uit haalt, stort de zaak in elkaar.”

Neem de paranoot, een grote boom in het tropisch regenwoud van Zuid-Amerika. Voor zijn bestuiving is deze boom aangewezen op de wijfjes van een bepaalde bijensoort, de enige insecten die zijn bloemen kunnen binnendringen. De mannetjes van deze bijen lokken hun wijfjes met een geurstof die ze niet zelf produceren, maar verkrijgen door een orchidee te bestuiven. De paranoten zelf

zitten met zijn twintigen opgesloten in een bol die op de grond ploft. Vervolgens is er weer een knaagdier nodig, de agouti, waarvan de tanden het ideale instrument vormen om de noten los te knagen. De agouti eet er een paar op en verstopt de rest in de grond. De noten die hij vergeet op te graven kunnen kiemen en uitgroeien tot nieuwe paranotenbomen. Hoogmoed: “Nu is er in Brazilië een wet die zegt dat je regenwoud onder bepaalde omstandigheden mag kappen, maar niet die paranootbomen. Die zie je nu dus moederziel alleen in veeweiden staan. Die agouti komt daar niet meer voor, die bijen niet, die orchideeën niet: kortom, die paranootbomen kunnen zich niet meer voorplanten. Die wet houdt dus geen rekening met de biologische realiteit.”

Bescherming van het regenwoud was een van de hoofdpunten op de UNCED-conferentie van 1992 in Rio de Janeiro. Nederland heeft het biodiversiteitsverdrag van UNCED getekend, maar trekt volgens Hoogmoed te weinig geld uit voor het onderzoek dat daarbij hoort: “De ministeries van O&W en Landbouw, Natuurbeheer & Visserij vinden het taxonomisch onderzoek dat wij hier doen in samenhang met biodiversiteit erg belangrijk, maar stellen er geen extra geld voor ter beschikking. Echte toezeggingen heeft staatssecretaris Gabor nog nooit gedaan.”

Door gebrek aan beroepsperspectief voor taxonomen komt ook de continuïteit van het vak in gevaar. Er zijn te weinig jonge conservatoren. Dekker: “Studenten zien er geen toekomst in, die gaan liever biochemie doen.” Hoogmoed: “Het merendeel van de mensen in dit vak is ruim boven de veertig. Als we bij een bedreigde diersoort dezelfde populatieopbouw aantreffen als bij taxonomen, zouden we onmiddellijk een fokprogramma opzetten.”

VERHUIZING

Het Nationaal Natuurhistorisch Museum, dat sinds 1915 niet meer voor publiek geopend is geweest, gaat verhuizen. Rond het Leidse Pesthuis verrijst een nieuw complex, dat onder meer een toren van 21 verdiepingen en een tentoonstellingsruimte zal bevatten. Als publiekstrekkingen voor de ‘Jurassic Park-generatie’ zijn de afgelopen jaren onder meer de fossiele resten van een oerpaardje, een mosasaurus en andere dinosaurussen aangekocht. Kosten van het gebouw: 85 miljoen gulden, exclusief twintig miljoen voor de inrichting – het nieuwe NNM wordt het grootste en duurste museum van Nederland. In 1993 verschenen er echter verontwaardigende berichten in de pers: door een rekenfout van de Rijksgebouwendienst zou de nieuwe opslagruimte slechts zestig procent van de collectie kunnen herbergen. Het nieuwe gebouw is inderdaad te krap bemeten, zegt directeur Van

der Weiden, maar zestig procent noemt hij overdreven. Nieuwe berekeningen hebben het tekort teruggebracht tot tien procent: 1200 vierkante meter op de 12.000. Er kan ruimte gewonnen worden door grote stukken die zelden bestudeerd worden, zoals de potvisskeletten en de kamelen, achter te laten in het oude gebouw. Van der Weiden wil niemand de schuld geven van de beoordelingsfout: zowel het museum als de Rijksgebouwendienst hebben de cijfers bestudeerd.

Het ruimtegebrek zal de komende jaren echter toenemen: de collectie blijft groeien. Vermoedelijk zal het sfeervolle oude gebouw, dat bestemd is als toekomstig depot voor alle Leidse musea, daarom ook onderdak blijven verschaffen aan flinkdelen van de natuurhistorische collectie.

Het museum hoopt in februari 1997 de deuren te openen voor het publiek.